

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพ ปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ ไปศึกษาและกำหนดแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต นำแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไปใช้ ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาการศึกษา ชั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

วิธีการดำเนินการศึกษา มีขอบเขตการศึกษา เครื่องมือในการศึกษา และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการศึกษาระหว่างเดือน มีนาคม 2558 ถึงเดือน เมษายน 2560

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาสภาพ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหาร แหล่งเรียนรู้ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ประชากร ได้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ข้าราชการครู 1 คน บรรณารักษ์ 1 คน ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน 4 คน ครู กศน. ตำบล 11 คน ครูศูนย์การ เรียนชุมชน 6 คน รวมจำนวน 24 คน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามรายชื่อทำเนียบภูมิปัญญา กศน. จำนวน 41 คน รวมทั้งสิ้น 65 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ข้าราชการครู 1 คน บรรณารักษ์ 1 คน ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน 4 คน ครู กศน. ตำบล 11 คน ครูศูนย์การ เรียนชุมชน 6 คน รวมจำนวน 24 คน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เคยจัดการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ จำนวน 11 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นผู้ที่จัดการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 35 คน ส่วนการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาการศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ประชากร คือ นักศึกษา การศึกษาชั้นพื้นฐาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 2,558 คน กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษา การศึกษาชั้นพื้นฐาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ จาก แหล่งเรียนรู้ป่าชายเลนชุมชนบ้านแหลมฉบบัง สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ลู่ทอง และห้องสมุดประชาชน อำเภอศรีราชา แห่งละ 30 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 90 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจาก เป็นนักศึกษาการศึกษาชั้นพื้นฐานที่ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ในสาระทักษะการเรียนรู้ เรื่องการใช้ แหล่งเรียนรู้ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ โดยศึกษาการนำแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ 3 แห่ง ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ : ป่าชายเลนชุมชนบ้านแหลมฉับ แหล่งเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง : สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ลุงทอง และแหล่งเรียนรู้ด้านการบริการสื่อและข้อมูล : ห้องสมุดประชาชนอำเภอศรีราชา ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่กำหนดให้จัดการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 เนื่องจากสอดคล้องกับรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนของนักศึกษาการศึกษาชั้นพื้นฐาน

4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น คือสภาพ ปัญหา การบริหารแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ตัวแปรตาม คือแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และความคิดเห็นของนักศึกษาการศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาการศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ มีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการศึกษา

1. สภาพ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า การวางแผนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ยังขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนร่วมกันของบุคลากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภาคีเครือข่าย จึงควรมีการประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อพิจารณาวางแผนโดยวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และแนวทางในการดำเนินงานต่อไป โดยการสร้างความเข้าใจกับครูและบุคลากร รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ชี้ให้เห็นถึงวัตถุประสงค์และความสำคัญของการบริหารแหล่งเรียนรู้ ซึ่งยังขาดการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้ครู กศน. นักศึกษาการศึกษาชั้นพื้นฐาน และผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักและเห็นความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยจัดตั้งคณะกรรมการทุกฝ่ายเพื่อการมีส่วนร่วม ทั้งในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ และวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ชุมชน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ชุมชนมีน้อยและไม่ต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาภาคเทคนิคสื่อการเรียนรู้ เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นควรมีการวางแผนร่วมกัน

ระหว่างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำระบบสารสนเทศฐานข้อมูลชุมชน แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ระหว่างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา ชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแหล่งเรียนรู้ โดยมอบหมายการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ ให้กับบุคลากรอย่างชัดเจน จัดหา ผลิตสื่อ นวัตกรรม ที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ และควรมีการจัดทำเครื่องมือและระบบการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลอย่างจริงจัง

2. แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี กระบวนการขั้นตอนการบริหารแหล่งเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการนำผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ไปใช้ มีข้อค้นพบดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2.1.1 รวบรวมสำรวจแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ที่เคยจัดทำเป็นทำเนียบแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

2.1.2 จัดตั้งคณะกรรมการทุกฝ่ายเพื่อการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

2.1.3 ประชุมเพื่อระดมความคิดเห็น ร่วมกำหนดนโยบาย กำหนดเป้าหมายและแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนให้มีความชัดเจน กำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ เพื่อการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2.1.4 จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ เป็นฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหัวข้อที่กำหนดในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

2.1.5 การประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา ในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบเอกสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์

2.1.6 จัดทำแผนจัดการเรียนรู้/แผนงาน/โครงการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ในแหล่งเรียนรู้

2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ มีการดำเนินงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกันจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ประจำแหล่งเรียนรู้ และให้นักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานเรียนรู้ พร้อมทั้งบันทึกผลการเรียนรู้ในบันทึกการเรียนรู้

2.3 การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการนิเทศภายในของศูนย์ศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา คณะกรรมการสถานศึกษา และหรือภาคีเครือข่าย ร่วมนิเทศ ติดตาม ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ และเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผล ประเมินผล และรายงานผลการจัดการเรียนรู้

2.4 การนำผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง นำข้อมูลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ การนิเทศ ติดตาม เพื่อนำมาวิเคราะห์ ประเมินผล สรุปผล และรายงานผล โดยนำข้อสรุป ข้อเสนอแนะ เป็นข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตามวงจรบริหารงานคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

3. ความคิดเห็นของนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้
ศูนย์ศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านแหล่งเรียนรู้ โดยการศึกษาแยกตามแหล่งเรียนรู้ 3 แห่ง ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ : ป่าชายเลนชุมชนบ้านแหลมฉับัง แหล่งเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง : สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ลู่ทอง และแหล่งเรียนรู้ด้านการบริการสื่อและข้อมูล : ห้องสมุดประชาชนอำเภอศรีราชา ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่กำหนดให้จัดการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 เนื่องจากสอดคล้องกับรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนของนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผลการศึกษาดังนี้ ความคิดเห็นของนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ป่าชายเลนชุมชนบ้านแหลมฉับัง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ คือ กิจกรรมที่จัดสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ในรายวิชาที่เรียน ความพึงพอใจโดยรวมต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ และบรรยากาศในแหล่งเรียนรู้ เอื้อต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ เนื้อหาการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ตรงกับความต้องการของนักศึกษา ความคิดเห็นของนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ลู่ทอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ คือ บรรยากาศในแหล่งเรียนรู้ เอื้อต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ รองลงมา ความพึงพอใจโดยรวมต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมที่จัดสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ในรายวิชาที่เรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความคิดเห็นของนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุดประชาชนอำเภอศรีราชา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

3 อันดับ คือ ความพึงพอใจโดยรวมต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับจากการการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4. ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ปัจจัยความสำเร็จที่เกิดจากการบริหารงาน ตามแนวการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ การวางแผนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ การนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ การนำผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ซึ่งเป็นการบริหารงานเชิงระบบทุกด้าน รวมทั้งเป็นวงจรการบริหารงานคุณภาพเต็มมิ่ง (PDCA) การได้รับการสนับสนุนจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นผู้ร่วมจัดการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดการความรู้ โดยการถอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดเก็บพัฒนาเป็นสื่อการเรียนรู้ มีการถ่ายทอด หรือต่อยอดความรู้ เกิดความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในชุมชน และภูมิปัญญาที่จัดการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ทั้งในด้านฐานข้อมูลองค์ความรู้ ประสบการณ์ สถานที่แหล่งเรียนรู้ ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการเรียนรู้ บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้นักศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา ได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ การนำความรู้ไปปรับใช้และเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะในการเรียนรู้ ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของนักศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้ เนื่องจากมีการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการบรรยาย การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การบูรณาการกับเนื้อหารายวิชา ทำให้การเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ สามารถตอบสนองความต้องการ

ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ควรมีการดำเนินการเตรียมความพร้อมทั้งด้านสถานที่ บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสม หลากหลาย เพื่อให้ผู้ที่มาเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้ทุกช่วงวัย จะทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ความต้องการอย่างแท้จริง โดยภายในแหล่งเรียนรู้ ควรมีสื่อมัลติมีเดีย นิทรรศการที่มีชีวิต สอดคล้องกับบริบทชุมชนสร้างแรงบันดาลใจ ในการเรียนรู้ สนุกกับการเรียนรู้ และมีการสะท้อนผลการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้ มีการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อจัดการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ให้มีเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ ครู กศน. กับภูมิปัญญาท้องถิ่นนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดเก็บฐานข้อมูลความรู้ของ ภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ทางสื่อสังคมออนไลน์ พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือกเสรีของสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่

สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ หรือการนำจำนวนชั่วโมงที่เรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้มาเทียบโอนได้ เพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมมือกับศาสนสถานในชุมชน เนื่องจากเป็นศูนย์รวมของคนในชุมชน เพื่อจัดและพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านศาสนา คำสอน ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ การฝึกอาชีพ และอื่น ๆ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และด้านปัญญา ซึ่งสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับ คนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ

อภิปรายผล

1. สภาพ ปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า การวางแผนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ยังขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผน ร่วมกันของบุคลากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภาคีเครือข่าย จึงควรมีการประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ส่วนใหญ่ขาดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำมาวางแผน ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามรายวิชา หรือกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภามาศ อ่ำดวง (2554) เบญญาภา อินตะวงค์ (2557) ที่วิจัยพบว่าการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในวัด มีปัญหาในเรื่องการขึ้นทะเบียนแหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาของด้านบุคลากร ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนั้นในการวางแผน ต้องสร้างความเข้าใจกับบุคลากร อบรมให้แก่ครู และผู้เรียน รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตระหนักและเห็นความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 83) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552: 21-22) สุมณ อมรวิวัฒน์ (2550: 25-26) กระทรวงศึกษาธิการ (2555 : 42-59) จงกล อินน้อย (2557) ที่กำหนดให้สถานศึกษามีการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยการศึกษาหลักสูตรและความต้องการของครูและผู้เรียน จัดทำระบบสารสนเทศด้านแหล่งเรียนรู้ กำหนดโครงการหรือกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้

2. แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี กระบวนการขั้นตอนการบริหารแหล่งเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ การนำผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ซึ่งสอดคล้องการบริหารงานตามวงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ตามข้อค้นพบการวิจัยของเบญญาภา อินตะวงค์ (2557) ปรียามาศ โทนคำ (2557) เรณุกา ศรีสวัสดิ์ (2557) สุรเกียรติ งามเลิศ (2557) อมรศักดิ์ เกษเมธีการุณ (2557) พิชัย เรืองดี (2558) สันติ ต่วนชะเอม (2559) อนุรัตน์ สงขำ

(2559) Social Research Institute (1998) และการบริหารแหล่งเรียนรู้ ที่ประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารเห็นความสำคัญ ความจำเป็นของการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ โดยพร้อมที่จะร่วมมือ สนับสนุนในการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการพัฒนา ศักยภาพบุคลากร มีการประสานงานกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะการให้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้ สร้างจิตสำนึกเห็น คุณค่าของชุมชน ให้กับผู้เรียน เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพของชุมชน ใช้ทรัพยากรในชุมชน เพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. ความคิดเห็นของนักศึกษาการศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า นักศึกษา การศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมมีความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในแหล่ง เรียนรู้ในระดับมาก ทั้งในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้าน แหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีการศึกษาสภาพ ปัญหา การบริหารแหล่งเรียนรู้ และนำมากำหนดแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ให้กับ นักศึกษาการศึกษาชั้นพื้นฐาน ทั้งด้านสาระการเรียนรู้ รายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน การฝึกทักษะการ เรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งการเรียนตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทั้งครู บุคลากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษา และภาคี เครือข่าย เป็นปัจจัยทำให้การบริหารแหล่งเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ ให้ความสำคัญกับการจัดการ เรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ทำให้มีการวางแผนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน แหล่งเรียนรู้ การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และการนำผลการใช้แหล่งเรียนรู้ไปใช้ และการจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้การดำเนินการประสบ ความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชัย เรื่องดี (2558) Mullins (1999) และ Keele (2003) ที่พบว่ากระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ การดำเนินการ ใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการสรุป ปรับปรุงแก้ไขการนำ แหล่งเรียนรู้ไปใช้ การประเมินโครงการเพื่อตรวจสอบความสำเร็จหรือความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อ การเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ทำให้การบริหารแหล่งเรียนรู้เป็นการบริหารงานที่มีคุณภาพ

4. ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เนื่องจากการได้มี การขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นและชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 11) ซึ่ง

การส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชนนั้น การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ให้มีมาตรฐานและกระจายให้ทั่วถึง ครอบคลุมทุกพื้นที่ รวมทั้งจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ ปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยกับการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากจุดมุ่งหมายสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือการปลูกฝังนิสัย และทักษะในการเรียนรู้ทุกที่ ทุกเวลา และทุกโอกาส ดังนั้น การให้เรียนรู้วิธีเรียน วิธีแสวงหาความรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้บุคคลมีทักษะในการแสวงหาความรู้ และใช้ความรู้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองในทุก ๆ ช่วงชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2556: 118) สอดคล้องกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน โดยใช้ กศน. ตำบล/แขวง ในสังกัดสถานศึกษา เป็นฐานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2557: 27-31) จึงทำให้การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ควรดำเนินการปรับและจัดทำระบบสารสนเทศของแหล่งเรียนรู้ที่เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพความต้องการ ของนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากผลจากการศึกษาพบว่าฐานข้อมูลด้านแหล่งเรียนรู้ยังไม่เป็นปัจจุบันในทุกแหล่งเรียนรู้

1.2 ควรดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมให้ครูและบุคลากร แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ถอดบทเรียน ร่วมกันกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เครือข่ายในชุมชน เพื่อก่อให้เกิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่หลากหลาย และมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยพัฒนาเส้นทางการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพแต่ละตำบล เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้เพื่อการประกอบอาชีพ

2.2 ควรศึกษาทำวิจัย การพัฒนาการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจต่อการประกอบอาชีพ